

Z vedeckého života

Stanleyemu L. Paulsonovi k 80. narodeninám

V časoch, keď sme sa následkom Covidu-9 stali menej mobilní, sa nám určite zišiel mobil. Dávno viem, že oslávenec, profesor Stanley L. Paulson, býva aj po desiatej hodine večer na svojom pracovisku, teraz (a vlastne už pomerne dlho) na Univerzite Christiana Albrechta v Kiele. Po zaznení zvukového signálu a obligátnom „Guten Abend!“ z druhej strany môžem prejsť rovnako k veci v americkom štýle: „*Happy Birthday, dear Stanley, Happy Birthday to You!*“ Priateľské slová a želania, a potom zmienka o tom, že sa už chystá na „late dinner“ domov, kde ho čaká jeho milá a zlatá pani Bonnie, teda Bonnie Litschewski Paulson.¹ Tieto slová sú autentické a len dodávam, že s obidvomi sa poznám už takmer štvrtstoročie a prežili sme spolu veľa pekných a príjemných chvíľ (často aj s profesorom Robertom Alexym, ktorý je dlhoročným priateľom oslávenca). Nech to bolo, kde to bolo.

So Stanley Paulsonom sme sa „nenašli v telefónnom zozname“, a po prvý raz sme sa naozajstne stretli na Inštitúte Maxa Plancka pre porovnávacie verejné právo a medzinárodné právo v Heidelbergu začiatkom roka 1998 (kde on pôsobil už aj predtým, v roku 1993), obaja ako štipendisti tohto Inštitútu. Po prvý raz na chodbe, potom v knižnici a napokon pravidelne v zasadačke, každý pondelok od piatej do siedmej za „okrúhlym stolom“, v diskusii „všetkých so všetkými“. Po roku 1998 nastala krátšia pauza. Postupne sa však naše cesty znovu stretli. Na ďalšom fóre, ktorým boli svetové kongresy Medzinárodného združenia pre práv-

nu a sociálnu filozofiu (IVR). Štyri kongresy z ostatnej dekády sa navždy zachovávajú v pamäti – Frankfurt nad Mohanom, Washington, D. C., Lisabon a Luzern. Obaja sme na nich aktívne vystupovali (Stanley Paulson mal často viac referátov, mne sa podarilo mať dve vystúpenia až na kongrese v Luzerne v roku 2019).

Svetový kongres v roku 2015 sa konal vo Washingtone, D. C., hosťiteľmi boli Americká sekcia IVR pod taktovkou profesora Mortimera Sellersa a Univerzita Georgetown. Bývali sme na Capitol Hill v Hoteli Hyatt, na skok od Kongresu, na dva od Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických – a veľmi blízko hosťujúcej univerzity. Pred začiatkom oficiálneho programu sme sa najprv stretli v reštaurácii pri raňajkách, v čase, keď tam okrem nás ešte nikto iný nebol. Pri raňajkách sme nezáväzne diskutovali – o čom inom, ako o právnej filozofii, ako aj o najnovších rozhodnutiach, ktorými prekvapil – ako som dodával – aj vďaka ženám – sudkyňiam v jeho zostave – Najvyšší súd Spojených štátov amerických. Krásne a tolerantné výmeny názorov pri káve, džúse, hriankach, hemendexoch a zeleninovo-ovocných prílohách, ako to už býva, sem-tam niekto predniesol pútavý monológ zo svojej oblasti a o probléme, ktorý práve rieši. Paráda.

Stanley Paulson je profesorom filozofie a profesorom práva. Narodil sa 16. mája 1941 vo Fergus Falls v Minnesote. Vyrástol v Minneapolise, kde navštevoval tamojšiu univerzitu, zaoberajúc sa filozofiou. Na Harvardovej univerzite dovŕšil právnické štúdium (J. D., v roku 1972). Neskôr sa jeho hlavným pôsobiskom na dlhší čas stala Washingtonova univerzita v St. Louis (2000 – 2011), kde mal status William Gardiner Hammond – profesora práva. Aby som spresnil úvodnú informáciu o oslávcovi, od roku 2019 je vedúcim vedeckého pracoviska Hansa Kelsena na Univerzite v Kiele.

¹ Spoločne preložili Radbruchovu klasiku – *Päť minút právnej filozofie* (*Fünf Minuten Rechtsphilosophie*) – do angličtiny (*Five Minutes of Legal Philosophy*); v súčasnosti pracujú na novom preklade 2. vydania Kelsenovej *Čistej právnej vedy* (*Reine Rechtslehre*, 2. Auflage, Wien 1960) do angličtiny vo vydavateľstve Oxford University Press.

Je medzinárodne uznávanou autoritou v oblasti európskej právnej filozofie 20. storočia, s osobitným zameraním na dielo viedenského právneho teoretika Hansa Kelsena (1881 – 1973). Predniesol hlavný prejav v Hornej komore rakúskeho parlamentu pri príležitosti 125. výročia Kelsenovho narodenia. K obľúbeným autorom profesora Paulsona patrí aj Gustav Radbruch. Spoločne s manželkou Bonnie vydali *Normativity and Norms: Critical Perspectives on Kelsenian Themes* (Normatívnosť a normy. Kritická perspektíva kelsenovských tém). Je čestným doktorom Univerzity v Uppsale (2004) a Univerzity v Kieli (2004). Od deväťdesiatych rokov minulého storočia predniesol vyše 90 hostujúcich prednášok (na všetkých popredných svetových univerzitách) a príspevkov na medzinárodných konferenciách. Práce z oblasti právnej filozofie, ktoré napísal (okolo 300), sú dobre známe na celom svete.

Som nesmierne rád a veľmi si vážim, že v druhej polovici roku 2020 profesor Stanley Paulson prijal pozvanie Ústavu teórie práva Gustava Radbrucha na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach na tradičnú Radbruchovskú prednášku, ktorá sa koná každoročne v rámci posledného novembrového týždňa. Dohodli sme sa na téme *Gustav Radbruch. His Life and his Legal Philosophy* (Gustav Radbruch. Jeho život a jeho právna filozofia).² Vzhľadom na situáciu s Covidom-19 som mal tú česť v jeho mene a s jeho poverením osobne predniesť spomínanú prednášku 26. novembra 2020. Prednáška bude publikovaná v Radbruchovských

² Stanley Paulson spoločne s Ralfom Dreierom vydali *Filozofiu práva Gustava Radbrucha* (Heidelberg 1999, 2. preprac. vydanie, 2003).

prednáškach, ktoré mienime vydávať vo vydavateľstve Šafárik Press.

Medzičasom Stanley Paulson vydal dielo Ulfrida Neumanna, profesora trestného práva a právnej filozofie na Univerzite vo Frankfurte nad Mohanom, *Rechtsphilosophie im Spiegel der Zeit. Beiträge zum Rechtsdenken Gustav Radbruchs* (1878 – 1949), teda Filozofia práva v zrkadle času. Príspevky k právnemu mysleniu Gustava Radbrucha (1878 – 1949), ku ktorému napísal aj úvod. Pochopiteľne, že v ňom nemôže chýbať Radbruchova myšlienka z jeho slávneho dielka Päť minút právnej filozofie (1945): „*Ak zákony vedome popierajú vôľu k spravodlivosti, napríklad, ak ľuďom zaručujú a upierajú práva podľa svojvoľe, potom týmto zákonom chýba platnosť, ľud nie je povinný ich poslúchať a aj právnicki musia nájsť odvahu odprieť im charakter práva.*“³

Sme nesmierne poctení a súčasne vďační, že po prvý raz sa v publikácii tohto druhu objavila aj zmienka profesora Neumanna o tom, že na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach bol v roku 2016 založený Ústav Gustava Radbrucha pre právnu teóriu.⁴

Do ďalšej práce želim oslávencovi veľa dobrého zdravia a tvorivej invencie aj v mene kolegov z ústavu a v mene redakčnej rady Právneho obzoru a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Ad multos annos!

Alexander Brösl*

³ RADBRUCH, G. Päť minút právnej filozofie (preklad: Alexander Brösl). In *Fórum občianskej spoločnosti*, 2005, roč. 9, č. 1 – 2, s. 26.

⁴ NEUMANN, U. *Rechtsphilosophie im Spiegel der Zeit. Beiträge zum Rechtsdenken Gustav Radbruchs* (1878 – 1949), s. 193.

* Prof. JUDr. Alexander Brösl, CSc. Ústav štátu a práva SAV, Bratislava.